

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 69/2025-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 3Nt/68/2023 a jeho uznesení z 18. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e**.
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. januára 2025 domáha preskúmania postupu okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 3Nt/68/2023 a jeho uznesenia z 18. apríla 2024 a v tejto súvislosti sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).
2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 0T/198/2023 z 27. septembra 2023 uznaný vinným z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov. Sťažovateľ podal 18. decembra 2023 na okresnom súde návrh na povolenie obnovy konania v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 0T/198/2023, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 3Nt/68/2023 z 18. apríla 2024 tak, že návrh na povolenie obnovy konania podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku zamietol. Krajský súd v Trenčíne podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku uznesením č. k. 3Tos/70/2024-36 z 1. októbra 2024 zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 3Nt/68/2023 z 18. apríla 2024 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu procesného

pochybenia, keď o návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania vo veci sp. zn. OT/198/2023 rozhodovala tá istá sudkyňa, ktorá ho aj trestným rozkazom sp. zn. OT/198/2023 z 27. septembra 2023 uznala vinným.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti napáda postup zákonnej sudkyne v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania vedeného pod sp. zn. OT/198/2023, keď okrem pochybenia zákonnej sudkyne poukazuje na prietahy v konaní o povolení obnovy konania z dôvodu, že sa o návrhu koná od 18. decembra 2023 do času podania ústavnej sťažnosti, teda už po dobu 13 mesiacov. Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia označených práv a ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom z dôvodu nemajetnosti.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. Sťažovateľ sa v podanej ústavnej sťažnosti síce domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru, vzhľadom na obsah ním podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že jeho argumentačné námietky spadajú primárne pod garancie vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

6. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

7. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

8. V rámci posúdenia tejto časti podanej ústavnej sťažnosti je relevantné zistenie, že krajský súd uznesením č. k. 3Tos/70/2024-36 z 1. októbra 2024 zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 3Nt/68/2023 z 18. apríla 2024 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z uvedeného je zrejmé, že o sťažovateľom podanom návrhu na povolenie obnovy konania bude opätovne rozhodovať okresný súd v novom konaní (vrátane iného/nového zákonného sudcu tohto súdu). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že z obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva, že je „výsledkové“, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016, I. ÚS 517/2022, IV. ÚS 600/2024). V dôsledku toho je možné právne účinným spôsobom namietat' jeho porušenie v konaní pred ústavným súdom až po právoplatnom skončení daného konania. Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

9. Inými slovami a zjednodušene, procesný nedostatok okresného súdu, na ktorý sťažovateľ poukazuje, sa už reparuje na základe rozhodnutia krajského súdu, preto zásah ústavného súdu nie je potrebný. Pokiaľ ide o návrh na obnovu konania, rozhodnutie o ňom dosiaľ absentuje a také rozhodovanie patrí do právomoci všeobecných súdov, ktorá predchádza právomoci ústavného súdu.

10. V dôsledku uvedeného ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti z dôvodu nedostatku právomoci na rozhodnutie o nej podľa § 56 ods. 2 písm. a), § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Taký nedostatok nie je odstrániteľný ani ustanovením právneho zástupcu a v kontexte § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyvoláva záver o zrejme bezúspešnom uplatňovaní nároku na ochranu ústavnosti v predmetnej časti ústavnej sťažnosti.

II.2. K priet'ahom v konaní o obnove konania:

11. Podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priet'ahom v príprave prejednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priet'ahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadenom súde, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre

nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojim stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu.

12. Podľa § 55 ods. 4 Trestného poriadku ak súd urobí úkony trestného konania uvedené v sťažnosti pre nečinnosť do pätnástich pracovných dní po jej prijatí a informuje o tom sťažovateľa, hľadá sa na takúto sťažnosť pre nečinnosť ako na vzatú späť, ak tento sťažovateľ v priebehu piatich pracovných dní od doručenia oznámenia nevyhlási, že na svojej sťažnosti pre nečinnosť trvá. O tom ho treba poučiť.

13. „Zo znenia § 55 ods. 3, ods. 4 a ods. 5 Trestného poriadku vyplýva, že sťažnosť pre nečinnosť je procesný nástroj, ktorý zákon priznáva stranám s cieľom odstrániť prípadné prieťahy v konaní súdu tak, že buď priamo súd, proti ktorému sťažnosť smeruje, do pätnástich pracovných dní vykoná namietaný úkon alebo vykonanie úkonu v primeranej lehote nariadi nadriadený súd, pokiaľ zistí, že podaná sťažnosť je opodstatnená. V konaní o sťažnosti pre nečinnosť však nadriadený súd nepreskúmava vecnú správnosť procesného postupu (a už vôbec nie predchádzajúcich rozhodnutí) súdu, ktorého nečinnosť strana napáda. Takýto prieskum je totiž vyhradený konaniu o opravných prostriedkoch. V konaní podľa § 55 ods. 5 Trestného poriadku posudzuje nadriadený súd iba to, či súd postupuje pri vybavovaní veci riadne, t. j. koná bez prieťahov.“ (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost/36/2024 z 25. júla 2024).

14. Z už citovanej právnej úpravy, predostretej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vrátane samotnej judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 263/2021, I. ÚS 293/2022, IV. ÚS 5/2023, IV. ÚS 16/2023, I. ÚS 82/2023, II. ÚS 243/2023, IV. ÚS 40/2025) teda vyplýva, že sťažovateľ sa mohol postupom podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku domáhať ochrany svojich práv, ku ktorých porušeniu malo dôjsť nečinnosťou okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedeného pod sp. zn. 0T/198/2023, využitím § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorým mohol dosiahnuť aktívne pokračovanie konania o povolení obnovy konania (rozumej aj nariadenia verejného zasadnutia na rozhodnutie o podanom návrhu na povolenie obnovy konania), alebo zaslaním sťažnosti podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku nadriadenému súdu, a to krajskému súdu. Ten by bol povinný ju posúdiť podľa § 55 ods. 5 Trestného poriadku a určiť v prípade jej dôvodnosti lehotu okresnému súdu na uskutočnenie úkonu trestného konania smerujúceho k prejednaniu veci, a tým aj zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty, ktorý sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namieta. Uvedená okolnosť (sťažovateľ prednostne pred ústavnou sťažnosťou nevyužil zákonom mu priznaný prostriedok na ochranu jeho základného práva) je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Obdobný názor vo vzťahu k porovnateľnej právnej úprave § 91 rakúskeho Gerichtsorganisationsgesetz (zákon o organizácii súdov) zaujal aj Európsky súd pre ľudské práva (Holzinger proti Rakúsku z 30. 1. 2001, sťažnosť č. 23459/94, bod 16 a nasl.).

15. V dôsledku už prezentovaných záverov je ústavná sťažnosť neprípustná, čo by bolo, ak by bola podaná pri rešpektovaní zákonnej požiadavky kvalifikovaného právneho zastúpenia v celom konaní (teda už pri podaní ústavnej sťažnosti) podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde, dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde. Taký nedostatok nie je odstrániteľný ani ustanovením právneho zástupcu a v kontexte § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyvoláva záver o zrejme bezúspešnom uplatňovaní nároku na ochranu ústavnosti v predmetnej časti ústavnej sťažnosti.

16. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak (o naostatok uvedené alternatívy v prípade sťažovateľa nejde). Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

17. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

18. V dôsledku záverov uvedených v odsekoch 8 až 10 a 14 tohto odôvodnenia ústavný súd konštatuje zrejmu bezúspešnosť uplatňovania nároku na ochranu ústavnosti podanou ústavnou sťažnosťou, preto nepristúpil k preskúmvaniu majetkových pomerov sťažovateľa, čo by bolo vzhľadom na skôr uvedené okolnosti bezvýsledné a na rozhodnutí o žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu by to nemohlo nič zmeniť (obe skôr citované podmienky podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde musia byť splnené súčasne). Sťažovateľom uplatnenej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom teda ústavný súd nevyhovел (bod 1 výroku tohto uznesenia).

19. V nadväznosti na okolnosti uvedené v predchádzajúcom odseku ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť ako celok podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde, teda z dôvodu, že návrh na začatie konania je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37 (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu